

25. DRŽAVNO NATJECANJE IZ GEOGRAFIJE 2018. GODINE

Razred ili kategorija natjecanja: 5. razred

Zaporka:

Broj postignutih bodova ____ / 70

Potpis članova povjerenstva:

1. _____
2. _____
3. _____

Mjesto i nadnevak: **Vukovar, 24. travnja 2018.**

Za rješavanje zadataka predviđeno je 60 minuta.

Ispit se rješava kemijskom olovkom s plavom tintom koja se ne briše. Uporaba obične olovke i crvene ili neke druge boje tinte (osim plave) rezultira diskvalifikacijom učenika.

Pri rješavanju ispita treba primijeniti jezičnu normu standardnoga hrvatskoga jezika, posebice treba poštivati pravopisna pravila o pisanju velikoga i maloga početnog slova geografskih imena. Za pisanje geografskih imena u ispitima i praktičnim radovima primjenjuje se Hrvatski pravopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje (2013.).

Odgovori učenika moraju biti čitljivo napisani pisanim slovima, jedino u zadacima u kojima je odgovor jedno slovo dopuštena je uporaba čitljivo napisanog velikog tiskanog slova.

Za vrijeme pisanja ispita ne smije se koristiti ništa osim navedenoga pribora za pisanje. Ova odredba podrazumijeva da natjecatelji ne smiju kod sebe (na sebi, ispod, u svojoj odjeći i slično) imati predmete koji na bilo koji način mogu dovesti u sumnju pravilno provođenje natjecanja. Učenici se ne smiju služiti atlasom, zidnom kartom ni računalom. Kartografski i grafički prilozi nužni za rješavanje zadataka sastavni su dio ispita.

Učenicima se dopušta pisanje po marginama i praznim stranicama ispitnog materijala bez oduzimanja bodova i/ili diskvalifikacije.

Potpuno ispravno riješeni zadatci, prema uputi za rješavanje vrednuju se s jednim, dva ili tri boda. U djelomično ispravno riješenim zadacima boduju se ispravno riješene čestice, ako nije bilo korekcije odgovora u tim česticama. Netočno riješeni zadatci i naknadno ispravljeni odgovori te odgovori koji su pisani velikim tiskanim slovima ili kombinacijom tiskanih i pisanih slova, kao i odgovori u zagradama ne vrednuju se.

**U PRVIH SEDAM ZADATAKA DVA SU TOČNA ODGOVORA.
ZAKRUŽI SLOVA ISPRED TOČNIH ODGOVORA.**

2

1. Koje su otočne skupine među navedenima smještene u Tihom oceanu?
a) Filipini   b) Havajski otoci   c) Kanarski otoci   d) Maldivi   e) Veliki Antili

2

2. Koji se među navedenim reljefnim oblicima ubrajaju u reljefna udubljenja?
a) pobrđe   b) zavala   c) prijevoj   d) visoravan   e) brežuljak

2

3. Koje od priloženih fotografija prikazuju reljef promijenjen djelovanjem čovjeka?

2

4. Koje su od navedenih tvrdnji točne o vodi na Zemlji?

- a) Kondenzacija je proces prelaska leda u paru, tj. iz krutog u plinovito agregatno stanje.
- b) Od ukupne količine slatke vode na Zemlji, najveći udio slatke vode se nalazi u rijekama.
- c) Najveći dio tekuće vode u podzemlju potječe od atmosferskih padalina koje se procjeđuju kroz tlo ili stijene do dubljih dijelova kore.
- d) Ako bismo svu vodu na Zemlji sveli na volumen od 10 litara, volumen slane vode bi bio veći od 9 litara i 5 decilitara.
- e) Voda na Zemlji je ravnomjerno raspoređena.

2

5. Koje od navedenih rijeka pripadaju slijevu Atlantskog oceana?

- a) Amazona   b) Huang He   c) Ind   d) Chang Jiang   e) Mississippi

2

6. Koji elementi vremena su prikazani na klimatskom dijagramu?

- a) insolacija   b) tlak zraka   c) padaline   d) temperatura zraka   e) vlaga zraka

2

7. Koje su od navedenih tvrdnji točne o tlaku zraka na Zemlji?

- a) Tlak zraka se povećava s porastom nadmorske visine.
- b) Područje visokog tlaka zraka naziva se ciklona.
- c) Vjetar je horizontalno strujanje zraka iz područja višeg tlaka zraka u područje nižeg tlaka zraka.
- d) Na ekvatoru pri površini tla prevladava visoki tlak zraka tijekom cijele godine.
- e) Barometar na fotografiji desno prikazuje niski tlak zraka.

U SLJEDEĆIH PET ZADATAKA POVEŽI PAROVE UPISIVANJEM SLOVA NA CRTU ISPRED PONUĐENIH ODGOVORA. TRI CRTE MORAJU OSTATI PRAZNE.

2

8. Navedene opise poveži s imenima kontinenata na kojima se nalaze.

A) *ime kontinenta na kojem je smještena najdublja potolina na Zemlji*

B) *ime prosječno najvišeg kontinenta na Zemlji*

_____ Afrika   _____ Antarktika   _____ Azija   _____ Južna Amerika   _____ Sjeverna Amerika

2

9. Navedene litosferne ploče poveži s imenima oceana pod kojim se nalaze.

A) *litosferna ploča Cocos*

B) *litosferna ploča Scotia*

_____ Arktički ocean   _____ Atlantski ocean   _____ Indijski ocean
_____ Južni ocean   _____ Tihi ocean

2

10. Navedene opise geografskog položaja poveži s pripadajućim imenima morskih prolaza.

A) *morski prolaz između Afrike i Europe*

B) *morski prolaz između Sjeverne Amerike i Azije*

_____ Beringov prolaz   _____ Cookov prolaz   _____ Gibraltarska vrata
_____ Magellanov prolaz   _____ Malajski prolaz

2

11. Navedene opise poveži s pripadajućim nazivom plina.

A) *najzastupljeniji plin u Zemljinoj atmosferi*

B) *drugi plin po zastupljenosti u Zemljinoj atmosferi*

_____ ugljikov dioksid   _____ dušik   _____ argon   _____ kisik   _____ vodik

2

12. Prikazane fotografije oblaka poveži s odgovarajućim nazivima oblaka.

A)

B)

_____ cirus   _____ kumululus   _____ kumulonimbus   _____ stratus   _____ altokumululus

U SLJEDEĆEM ZADATKU POVEŽI STUPCE UPISIVANJEM PRIPADAJUĆEG SLOVA I BROJA NA CRTU ISPRED POJMOVA U LIJEVOM STUPCU. DVA POJMA U SREDNJEM I DESNOM STUPCU NE MOGU SE POVEZATI.

3

13. Poveži nazive klimatskih razreda s pripadajućom slovnom oznakom klimatskog razreda i geografskim prostorom koji pripada tom klimatskom razredu.

_____ snježno-šumske klime	A razred	1 - jugozapad Azije
_____ suhe klime	B razred	2 - azijska visoravan Tibet
_____ tropske kišne klime	C razred	3 - sjever Južne Amerike
	D razred	4 - istočna obala Australije
	E razred	5 - veći dio istoka Europe

**SLJEDEĆIH PET
ZADATAKA RIJEŠI UZ
POMOĆ PRILOŽENE
TABLICE I SLIKA
VEZANIH ZA
PLINOVITE PLANETE
SUNČEVOG SUSTAVA.**

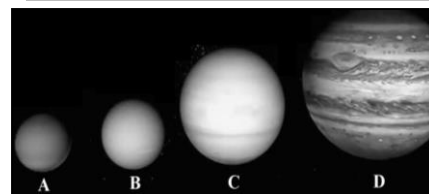
PLINOVITI PLANETI SUNČEVOG SUSTAVA				
ime planeta	JUPITER	NEPTUN	SATURN	URAN
promjer	142 984 km	49 528 km	120 536 km	51 118 km
trajanje dana	9h 55 min	16h 6 min	10h 34 min	17h 14 min
jedan okret oko Sunca	11,9 godina	164,8 godina	28,5 godina	84 godine
sila teža	23,1 m/s ²	11 m/s ²	9 m/s ²	8,7 m/s ²
temperatura	- 108 °C	- 201°C	- 139 °C	- 197 °C
brzina	13,1 km/s	5,4 km/s	9,7 km/s	6,8 km/s
nagib osi	3,13°	28,32°	26,73°	97,7°

2 **14.** Ime planeta među navedenima koji ima najkraće vrijeme rotacije je _____, a ime planeta među navedenima koji ima najmanju silu težu je _____.

1 **15.** Ime planeta među navedenima koji ima približno deset puta veći promjer od Zemlje je _____.

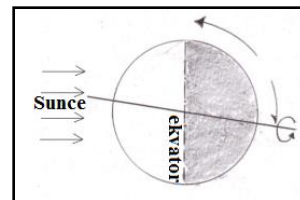
prostor za računanje

2 **16.** Ime planeta među navedenima koji se najsporije okreće oko Sunca je _____, a ime planeta među navedenima koji ima najmanje hladnu vidljivu površinu je _____.

1 **17.** Slovo kojim je na slici desno označen planet Saturn je _____.

1 **18.** Ime planeta među navedenima koji je prikazan na slici desno je _____.

**U SLJEDEĆEM ZADATKU PAŽLJIVO PROČITAJ TEKST I DOPUNI REČENICE UZ POMOĆ
PRILOŽENE KARTE I TABLICE.**

3 **19.** Pažljivo pročitaj tekst o poduhvatu hrvatskog pustolova Davora Rostuhara i dopuni rečenice.

Davor Rostuhar je prvi Hrvat koji je došao do Južnog pola pješice. Taj poduhvat je izveo sam na skijama, vukući svu potrebnu hranu i opremu na saonicama bez upotrebe vanjske energije poput vjetra, pseće zaprege ili motornih saonica. Svoje putovanje rutom „Hercules“ dugo 1200 kilometara započeo je 2. prosinca 2017. godine iz Union Glaciera smještenog na obali Weddelovog mora. 47 dana kasnije, 17. siječnja 2018. godine, stigao je na Južni pol, dnevno prelazeći oko 30 kilometara. Tijekom puta probleme su mu stvarale niske temperature i opasnost od smrzavanja. Na priloženoj karti ruta „Hercules“ je označena slovom _____.

Naziv godišnjeg doba na Antarktici tijekom kojeg je Davor Rostuhar započeo putovanje je _____.

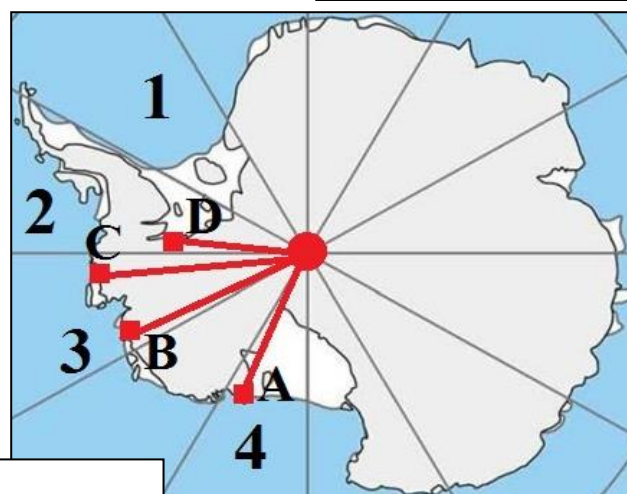
Zračna duljina staze na priloženoj karti kojom je Davor Rostuhar došao do Južnog pola iznosi 2 centimetra.

Odredi mjerilo priložene karte.

Mjerilo priložene karte je

1: _____

prostor za računanje

RUBNA MORA ANTARKTIKE

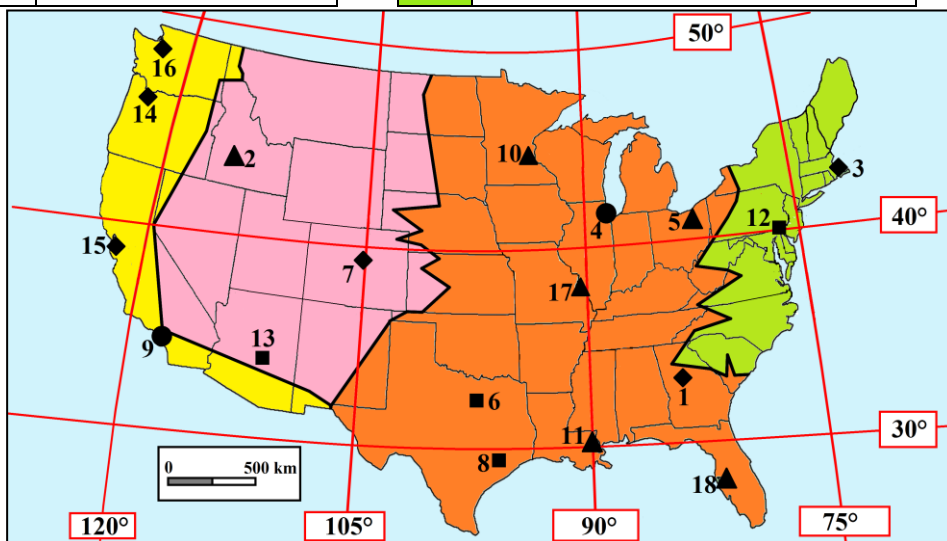
1 - Weddelovo	2 - Bellinghausenovno
3 - Amundsenovo	4 - Rossovo

SLJEDEĆIH PET ZADATAKA RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENE KARTE SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA I PRILOŽENIH TABLICA.

GRADOVI PREMA BROJU STANOVNIKA	
●	više od 2 500 000
■	1 000 000 - 2 500 000
◆	500 000 - 1 000 000
▲	200 000 - 500 000

NAZIVI VREMENSKIH POJASA U SAD-u	
	PST (Pacific Standard Time)
	MST (Mountain Standard Time)
	CST (Central Standard Time)
	EST (Eastern Standard Time)

ODABRANI GRADOVI (NA KARTI SU OZNAČENI GEOMETRIJSKIM LIKOVIMA I BROJEVIMA)	
1	Atlanta
2	Boise
3	Boston
4	Chicago
5	Cleveland
6	Dallas
7	Denver
8	Houston
9	Los Angeles
10	Minneapolis
11	New Orleans
12	Philadelphia
13	Phoenix
14	Portland
15	San Francisco
16	Seattle
17	St. Louis
18	Tampa

1 20. Cleveland, grad smješten u saveznoj državi Ohio, nalazi se na _____ ° _____ od ekvatora i _____ ° _____ od početnog meridijana.

2 21. Na priloženoj karti upiši slovo **A** u prostor savezne države čiji je teritorij smješten između 103° i 111° zapadno od početnog meridijana, te između 41° i 45° sjeverno od ekvatora.
Na priloženoj karti upiši slovo **B** u prostor savezne države na čijem se teritoriju nalazi najmnogoljudniji grad vremenskog pojasa UTC -6 među označenima na karti.

2 22. Ime najistočnijeg grada među označenima koji se nalazi u vremenskom pojasu MST je _____, a ime najzapadnijeg grada među označenima koji ima između 1 000 000 i 2 500 000 milijuna stanovnika je _____.

1 23. Koliko je sati u San Franciscu, ako je u Bostonu 16 h?
U San Franciscu je _____ sati/sata.

3 24. Pažljivo pročitaj tekst o nogometnoj reprezentaciji Hrvatske i dopuni rečenice.

Nogometna reprezentacija Hrvatske je 27. ožujka 2018. godine igrala prijateljsku utakmicu protiv nogometne reprezentacije Meksika u američkom gradu Dallasu. Utakmica je prema tamošnjem vremenu počela u 21 sat. Rezultat utakmice je bio 1:0 za Hrvatsku.

prostor za računanje

Kratice vremenskog pojasa u kojem se nalazi Dallas je _____.

Puni naziv toplinskog pojasa u kojem je smješten Dallas je _____ toplinski pojas.

Prema hrvatskom vremenu, utakmica je počela u _____ sati/sata.

**SLJEDEĆIH ŠEST ZADATAKA RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENE KARTE KANADE, TABLICE S
PODACIMA O KANADSKIM PROVINCIJAMA/TERITORIJIMA KOJI SU BROJEVIMA
OZNAČENI NA KARTI.**

3 **25.** Na crte iza slova upiši imena oceana
označenih na priloženoj karti slovima A, B i C.

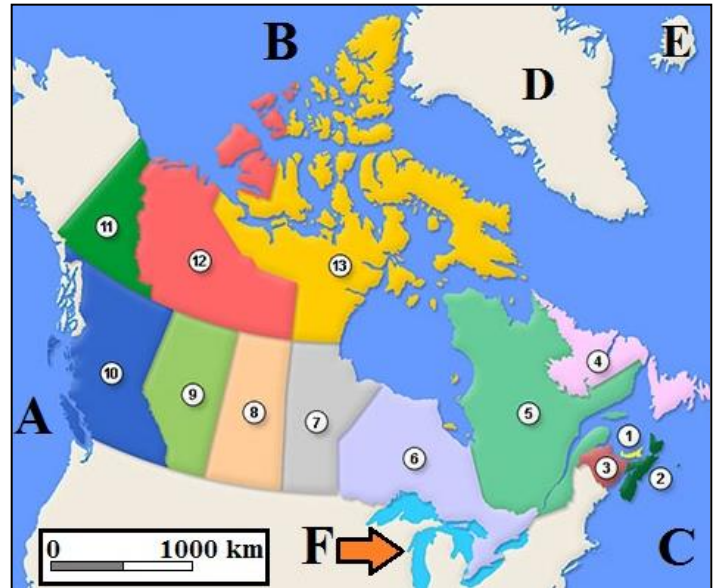
A _____ ocean

B _____ ocean

C _____ ocean

2 **26.** Ime otoka koji je na priloženoj karti
označen slovom D je _____,

a ime otoka koji je na priloženoj karti
označen slovom E je _____.

2 **27.** Slovom F i strelicom označena su Velika jezera. Prema postanku udubljenja koje je danas
ispunjeno vodom Velika jezera ubrajamo u _____ tip jezera.
Ime jedine provincije/teritorija koji ima izlaz na Velika jezera je _____.

1 **28.** Skupinu geografskih karata prema sadržaju kojoj pripada priložena karta nazivamo
_____ karte.

2 **29.** Ime površinom najveće provincije/teritorija je _____, a ime
provincije/teritorija s najmanjim brojem stanovnika je _____.

2 **30.** Ime glavnog grada najistočnije smještene provincije/teritorija bez izlaza na more je
_____, a ime najmnogoljudnijeg grada najzapadnije smještene
provincije/teritorija bez izlaza na more je _____.

KANADSKJE PROVINCIJE / TERITORIJI					
broj na karti	ime	površina (km ²)	broj stanovnika	glavni grad	grad s najviše stanovnika
1	Prince Edward Island	5 660	142 907	Charlottetown	Charlottetown
2	Nova Scotia	55 284	923 598	Halifax	Halifax
3	New Brunswick	72 908	747 101	Fredericton	Moncton
4	Newfoundland and Labrador	405 212	519 716	St. John's	St. John's
5	Quebec	1 542 056	8 164 361	Quebec City	Montreal
6	Ontario	1 076 395	13 448 494	Toronto	Toronto
7	Manitoba	647 797	1 278 365	Winnipeg	Winnipeg
8	Saskatchewan	651 036	1 098 352	Regina	Saskatoon
9	Alberta	661 848	4 067 175	Edmonton	Calgary
10	British Columbia	944 735	4 648 005	Victoria	Vancouver
11	Yukon	482 443	35 874	Whitehorse	Whitehorse
12	Northwest Territories	1 346 106	41 786	Yellowknife	Yellowknife
13	Nunavut	2 093 190	35 944	Iqaluit	Iqaluit

U SLJEDEĆA DVA ZADATKA DOPUNI REČENICE.

3

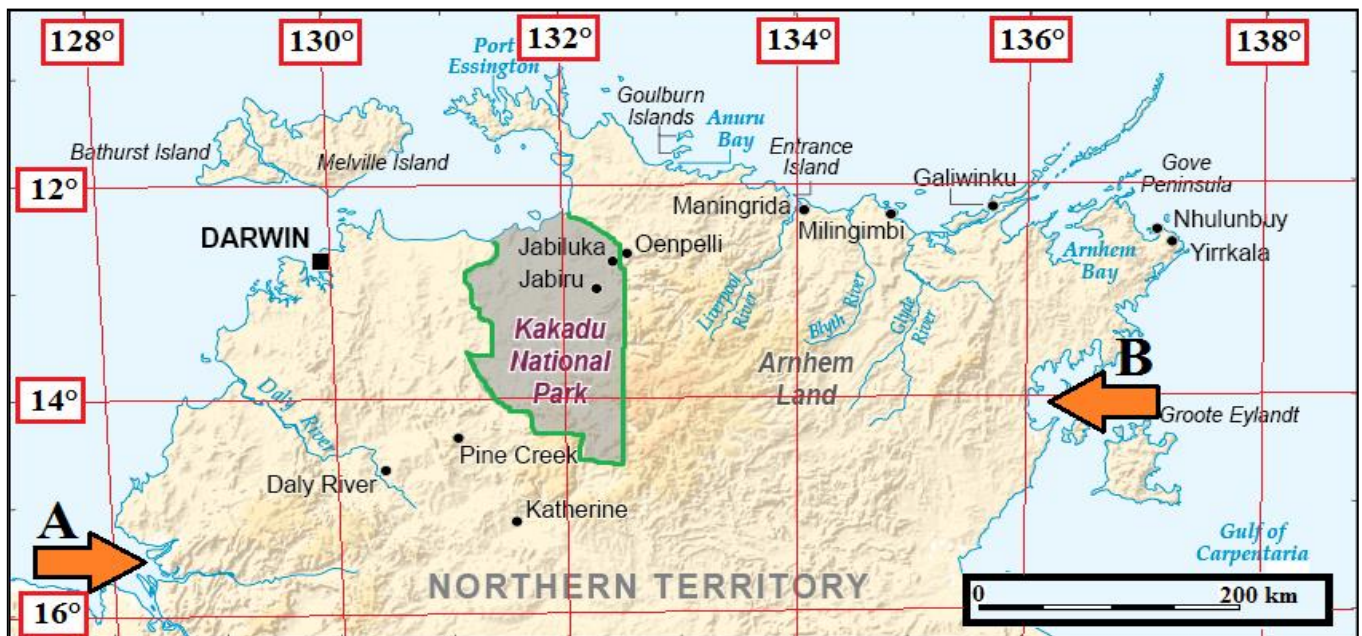
31. Imena kontinenata kojima prolazi početni meridijan su _____, _____ i _____.

3

32. Naziv najnižeg i najgušćeg sloja atmosfere u kojem se događaju svi procesi odgovorni za vrijeme na Zemlji je _____.

Naziv za vrstu padaline koja nastaje uz samu površinu Zemlje kada se zbog noćnog ohlađivanja zraka za vrijeme vedrih noći kondenzirane kapljice vode skupljaju na predmetima na tlu pri temperaturi većoj od 0 °C je _____, a naziv za vrstu padaline koja nastaje uz samu površinu Zemlje koja se javlja za vrijeme hladnih, maglovitih i vjetrovitih dana uz temperature niže od -2 °C kada pothlađene kapljice vode udaraju u izložene predmete i pritom se odmah zaleđuju je _____.

SLJEDEĆA TRI ZADATKA RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENE KARTE.

2

33. Naziv toplinskog pojasa u kojem je smješten prostor prikazan na priloženoj karti je _____ toplinski pojas, a ime kontinenta čiji je dio prikazan na priloženoj karti je _____.

2

34. Ime najzapadnijeg naselja prikazanog na priloženoj karti je _____, a ime sjevernije smještenog naselja u nacionalnom parku prikazanom na karti je _____.

2

35. Naziv tipa riječnog ušća označenog strelicom i slovom A je _____, a općeniti naziv za dio mora koji je sa tri strane okružen kopnom koji je na karti označen strelicom i slovom B je _____.